

CO JE KOMUNITNÍ PRÁCE

CENTRUM METODICKÉ PODPORY PRO KOMUNITNÍ PRÁCI V MSK

Komunitní práce je metodou sociální práce [1] (vedle sociální práce s jednotlivcem, rodinou a skupinou). Jedná se o legitimní způsob práce sociálních pracovníků, který je označován za jeden z nástrojů sociálního začleňování, zplnomocňování, aktivizace a participace lidí. Komunitní práce řeší témata, která přesahují jednotlivce. Komunitu můžeme pojímat dvěma způsoby, a to jako teritoriální komunitu, což je skupina lidí, která žije na společném území (může se jednat např. o sousedství, obec, kraj či stát), nebo jako zájmovou komunitu, kdy skupinu lidí spojuje společný prvek (např. etnikum či zdravotní znevýhodnění) (Navrátil, 2001).

[1] Komunitní práce byla uznána jako metoda sociální práce roku 1962 v USA Radou pro vzdělávání v sociální práci (Gojová, 2006). V České republice došlo k rozvoji této metody až začátkem 90. let 20. století. V tomto období se začaly objevovat programy, ve kterých můžeme sledovat prvky komunitní práce. Tyto programy začínaly realizovat některé neziskové organizace, iniciativu projevovaly také instituce veřejné správy (Kinkor, 2003 in Gojová, 2006).

CO MUSÍ KOMUNITNÍ PRÁCE SPLŇOVAT?

- **Vlastnění/držení cíle komunitou**
Komunita definuje společné cíle a potřeby, komunita je expertem na svou situaci.
- **Vlastnění procesu a výsledků komunitou**
Komunita určuje priority, proces a postupy práce.
- **Participace obyvatel komunity**
Komunita se aktivně účastní řešení své situace/tématu.

THOMAS, O'CONNOR A NETTING (2011) POPSALI TŘI SMĚRY KOMUNITNÍ PRÁCE:

TRADIČNÍ

Cílem komunitní práce je udržet a posílit stávající komunitu, posílit její strukturu a organizaci. V tomto směru jsou témata a realizace komunitní práce plánovány a koordinovány. Mívají podobu akčních či komunitních plánů nebo projektů.

RADIKÁLNÍ

Cílem komunitní práce je osvobodit utlačované/marginalizované skupiny formou změny ve způsobu rozdělení moci ve společnosti. Strategiemi komunitní práce v tomto směru jsou mobilizace a aktivizace znevýhodněných osob a sociální advokacie. Komunitní pracovník má roli aktivizátora a obhájce.

KOOPERATIVNÍ

Cílem komunitní práce je rozvíjet komunitu prostřednictvím různorodé participace a spolurozhodování při řešení komunitních témat, zároveň podporovat porozumění mezi členy komunity. V tomto směru komunitní práce motivuje a povzbuzuje k hledání kompromisu, což vede k rozvoji komunity.

Výše uvedené směry se mohou vzájemně prolínat. Výzkum také ukazuje, že zapojení do realizace komunitní práce a komunitního organizování přináší členům komunity satisfakci/uspokojení, efektivnější řešení problémů, zvýšení sebevědomí, soudržnosti komunity, občanské angažovanosti a duševní a fyzické pohody (Jarrett et al., 2005; Maton, 2008; Ohmer, 2007; Speer et al., 2010; Speer et al., 2013; Christens, Speer, 2015; East, Roll, 2015).

Komunitní práce má také pozitivní vliv na posílení sociálního kapitálu [2] obyvatel a vztahy uvnitř komunity, lepší porozumění mezi různými skupinami jednotlivců a intenzivnější zapojení komunity do místního rozhodování (Doe, Lowery, 2004; Christens, Speer, 2011; Walker, Stepick, 2014).

[2] Jednotlivec, který je součástí sociální skupiny (sítě), je schopný ze sociálního kapitálu těžit ve svůj individuální prospěch (Lin, 2005). Sociální kapitál je vázán na vztahy mezi aktéry, kteří utvářejí sociální systém.

CÍLE KOMUNITNÍ PRÁCE

- Realizovat/podnítit sociální změnu na úrovni místního společenství.
- Řešit problémy jednotlivců a skupin v kontextu zdrojů komunity, a zapojovat její členy do procesu řešení, rozhodování a hodnocení.
- Rozšiřovat možnosti lidí ovlivnit, co se s nimi děje.

Metoda komunitní práce vede k postupnému zplnomocňování celých komunit v samostatném řešení svých problémů a naplňování potřeb. Z tohoto důvodu je komunitní práce považována za univerzální a variabilní metodu, a zároveň je nejčastěji využívaným přístupem při práci s etnickými menšinami (Gojová, 2011). Můžeme říci, že tato metoda pomáhá řešit lokální problémy v oblasti služeb, zdravotní péče, bydlení, etnicity, vzdělávání, sousedských vztahů a životního prostředí.

Komunitní práce je jedinečnou metodou sociální práce, která posiluje obyvatele komunit v definování potřeb a způsobů jejich naplňování. Podporuje je ve využívání vlastních zdrojů a dovedností a napojuje je na zdroje společnosti. Plní funkci mostu“ mezi lidmi.

JSME PŘESVĚDČENY O TOM, ŽE MÁ SMYSL VYTVÁŘET PODMÍNKY PRO ROZVÍJENÍ AKTIVITY TĚCH, KTEŘÍ O SPOLUPRÁCI STOJÍ A CHTĚJÍ PRACOVAT NA ZLEPŠENÍ KVALITY ŽIVOTA VŠECH OBYVATEL KOMUNITY.

Tým Centra metodické podpory komunitní práce MSK

Použité zdroje

DOE, S. S. J., LOWERY, D. 2004. The Role of Evaluation in Developing Community-Based Interventions: A COPC Project. *Journal of Community Practice*, 12, 71–88. DOI: 10.1300/J125v12n03_05

EAST, J. F., ROLL, S. 2015. Women, Poverty, and Trauma: An Empowerment Practice Approach. *Social Work*, 60, 279–286. DOI:10.1093/sw/swv030

GOJOVÁ, A. 2006. *Teorie a modely komunitní práce*. Ostrava: Ostravská univerzita, Zdravotně sociální fakulta. ISBN 80-7368-154-4.

GOJOVÁ, V. 2011. Komunitní práce. In: KUZNÍKOVÁ, I. et al. *Sociální práce ve zdravotnictví*. Praha: Grada Publishing, s. 87 - 89. ISBN 978-80-247-36761.

CHRISTENS, B., SPEER, P. 2011. Contextual Influences on Participation in Community Organizing: A Multilevel Longitudinal Study. *American Journal of Community Psychology*, 47, 253–263. DOI: 10.1007/s10464-010-9393-y

CHRISTENS, B., SPEER, P. 2015. Community Organizing: Practice, Research, and Policy Implications. *Social Issues and Policy Review*, 9, 193–222. DOI: 10.1111/sipr.2015.9.issue-1

JARRETT, R., SULLIVAN, P., WATKINS, N. 2005. Developing Social Capital through Participation in Organized Youth Programs: Qualitative Insights from Three Programs. *Journal of Community Psychology*, 33, 41–55. DOI: 10.1002/jcop.20038

LIN, A. 2005. *Network Theory of Social Capital*. Durham, North Carolina: Duke University.

MATON, K. I. 2008. Empowering Community Settings: Agents of Individual Development, Community Betterment, and Positive Social Change. *American Journal of Community Psychology*, 41, 4–21. DOI: 10.1007/s10464-007-9148-6

NAVRÁTIL, P. 2001. *Teorie a metody sociální práce*. Brno: Zeman. ISBN 80-903070-0-0.

OHMER, M. L. 2007. Citizen Participation in Neighborhood Organizations and Its Relationship to Volunteers' Self- and Collective Efficacy and Sense of Community. *Social Work Research*, 31, 109–120. DOI: 10.1093/swr/31.2.109

SPEER, P. W., PETERSON, N. A., ARMSTEAD, T. L., ALLEN, C. T. 2013. The Influence of Participation, Gender, and Organizational Sense of Community on Psychological Empowerment: The Moderating Effects of Income. *American Journal of Community Psychology*, 51, 103–113. DOI: 10.1007/s10464-012-9547-1

SPEER, P., PETERSON, N., ZIPPAY, A., CHRISTENS, B. 2010. Participation in Congregation-Based Organizing: Mixed Method Study of Civic Engagement. In: ROBERTS-GENNARO, M., FOGEL, S. (Eds.). *Using Evidence to Inform Practice for Community and Organizational Change*. Chicago, IL: Lyceum, 200–217.

THOMAS, M. L., O'CONNOR, M. K., NETTING, F. E. 2011. A Framework for Teaching Community Practice. *Journal of Social Work Education*, 47, 337–355. DOI: 10.5175/JSWE.2011.200900081

WALKER, E. T., STEPICK, L. M. 2014. Strength in Diversity? Group Heterogeneity in the Mobilization of Grassroots Organizations. *Sociology Compass*, 8, 959–975. DOI: 10.1111/soc4.12191

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Moravskoslezský
kraj

Tento text vznikl v rámci projektu: „Podpora komunitní práce v MSK II“, reg. číslo CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_007/0010387, je spolufinancován z prostředků ESF v rámci Operačního programu Zaměstnanost a státního rozpočtu.

CO JE KOMUNITNÍ PRÁCE

Zuzana Stanková, Hana Žurovcová, Barbora Gřundělová, Adéla Recmanová

Vydal: Moravskoslezský kraj
28. října 117
702 18 OSTRAVA

Vydání: první
Rok vydání: 2020

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Moravskoslezský
kraj